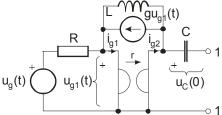
PONOVLJENI ZAVRŠNI ISPIT IZ ELEKTRIČNIH KRUGOVA 2010/11

Rješenja i bodovi (svaki zadatak je bodovan od 0 do 5 bodova):

1. Za mrežu prikazanu slikom odrediti nadomjesne parametre mreže po Theveninu $U_T(s)$ i $Z_T(s)$ s obzirom na polove 1–1'. Koristiti metodu napona čvorova u proračunu. Zadane su normalizirane vrijednosti elemenata: L=1, C=1, R=1, g=2, r=2, $u_C(0)=1$ te izvor $u_g(t)=S(t)$. Nacrtati i napisati: a) Slike za izračun $U_T(s)$ i $Z_T(s)$; b) Jednadžbe čvorova za izračun $U_T(s)$; c) Jednadžbe čvorova za izračun $Z_T(s)$. Uz uvrštene vrijednosti elemenata: d) Theveninov napon $U_T(s)$; e) Theveninovu impedanciju $Z_T(s)$.

Rješenje: Theveninov napon $U_T(s)$ metodom napona čvorova:

$$U_{g}(s) = U_{g}(s)$$

(1)
$$U_1 \left(\frac{1}{R} + \frac{1}{sL} \right) - U_2 \frac{1}{sL} = gU_1 + \frac{U_g(s)}{R} - I_{g1}(s)$$
 $U_2 = -r \cdot I_{g1} \Rightarrow I_{g1} = -\frac{U_2}{r}$

(2)
$$-U_1 \frac{1}{sL} + U_2 \frac{1}{sL} = -gU_1(s) + I_{g2}(s)$$
 (1 bod)
$$U_1 = -r \cdot I_{g2} \Rightarrow I_{g2} = -\frac{U_1}{r}$$

(1)
$$U_1\left(\frac{1}{R} + \frac{1}{sL}\right) - U_2\frac{1}{sL} = gU_1 + \frac{U_g(s)}{R} + \frac{U_2}{r} \Rightarrow U_1\left(\frac{1}{R} + \frac{1}{sL} - g\right) - U_2\left(\frac{1}{sL} + \frac{1}{r}\right) = \frac{U_g(s)}{R}$$

(2)
$$-U_1 \frac{1}{sL} + U_2 \frac{1}{sL} = -gU_1(s) - \frac{U_1(s)}{r}$$

$$(2) \Rightarrow -U_1 \left(\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r} \right) + U_2 \frac{1}{sL} = 0 \implies U_1 = \frac{1/sL}{1/sL - g - 1/r} \cdot U_2 \rightarrow (1)$$

$$(1), (2) \Rightarrow U_2 \frac{\frac{1}{sL}}{\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r}} \left(\frac{1}{R} + \frac{1}{sL} - g \right) - U_2 \left(\frac{1}{sL} + \frac{1}{r} \right) = \frac{U_g}{R}$$

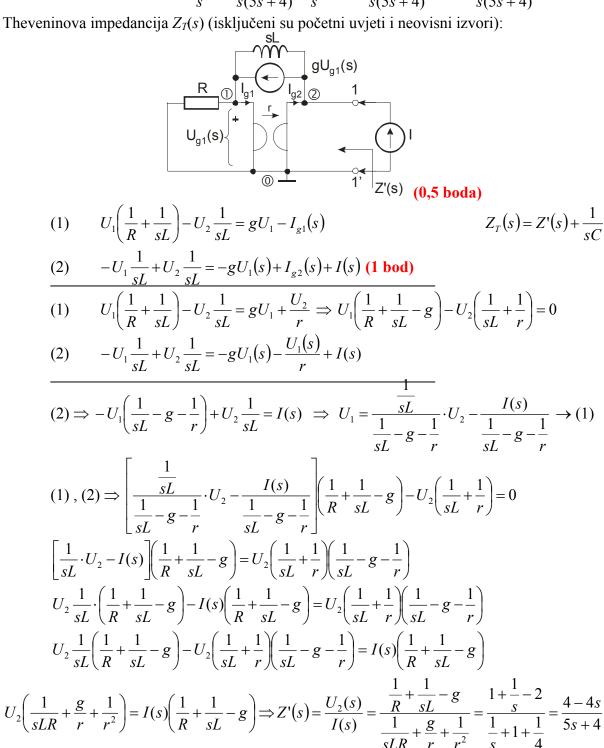
$$U_{2} \frac{1}{sL} \left(\frac{1}{R} + \frac{1}{sL} - g \right) - U_{2} \left(\frac{1}{sL} + \frac{1}{r} \right) \left(\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r} \right) = \frac{U_{g}}{R} \left(\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r} \right)$$

$$U_{2} \left(\frac{1}{sLR} + \frac{1}{(sL)^{2}} - \frac{g}{sL} - \frac{1}{(sL)^{2}} + \frac{g}{sL} + \frac{1}{rsL} - \frac{1}{rsL} + \frac{g}{r} + \frac{1}{r^{2}} \right) = \frac{U_{g}}{R} \left(\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r} \right)$$

$$U_2 \left(\frac{1}{sLR} + \frac{g}{r} + \frac{1}{r^2} \right) = \frac{U_g}{R} \left(\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r} \right)$$

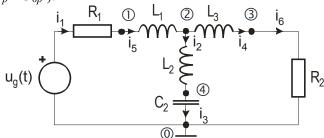
$$U_{2}(s) = \frac{\frac{1}{R} \left(\frac{1}{sL} - g - \frac{1}{r} \right)}{\frac{1}{sLR} + \frac{g}{r} + \frac{1}{r^{2}}} U_{g}(s) = = \frac{\frac{1}{s} - 2 - \frac{1}{2}}{\frac{1}{s} + 1 + \frac{1}{4}} \cdot \frac{1}{s} = \frac{\frac{1}{s} - \frac{5}{2}}{\frac{1}{s} + \frac{5}{4}} \cdot \frac{1}{s} = \frac{\frac{1}{s} - \frac{5}{2}}{1 + \frac{5}{4}s} = \frac{4\frac{1}{s} - 10}{4 + 5s} = \frac{-10s + 4}{s(5s + 4)}$$

$$\Rightarrow U_{T}(s) = U_{2}(s) - \frac{u_{C}(0)}{s} = \frac{-10s + 4}{s(5s + 4)} - \frac{1}{s} = \frac{-10s + 4 - (5s + 4)}{s(5s + 4)} = \frac{-15s + 8}{s(5s + 4)} \text{ (1 bod)}$$

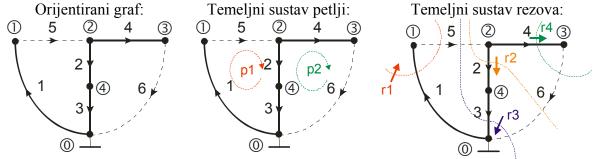
 $Z_T(s) = Z'(s) + \frac{1}{sC} = \frac{4s-4}{5s+4} + \frac{1}{s} = \frac{4s^2+s+4}{s(5s+4)}$ (1 bod)

2. Za električni krug prikazan slikom i pridružene orijentacije grana i čvorove nacrtati: a) orijentirani graf, temeljni sustav petlji i temeljni sustav rezova; b) napisati matricu incidencija A_a , temeljnu spojnu matricu S, temeljnu rastavnu matricu Q; c) matricu impedancija grana Z_b i vektor početnih uvjeta i nezavisnih izvora grana U_{0b} ; d) matricu admitancija grana Y_b i vektor početnih uvjeta i nezavisnih strujnih izvora grana I_{0b} ; e) pomoću navedenih matrica odrediti temeljni sustav jednadžbi petlji (matrice \mathbb{Z}_p i \mathbb{U}_{0p}).

Rješenje:

a) orijentirani graf, temeljni sustav petlji i temeljni sustav rezova: (1 bod)

b) matrica incidencija A_a , temeljna spojna matrica S, temeljna rastavna matrica Q: (1 bod) Temelina rastavna matrica:

$$\mathbf{A}_{a} = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 1 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & -1 & 0 & 1 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & -1 & 0 & 0 & -1 \end{bmatrix} \qquad \mathbf{Q} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & -1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{Q} = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & -1 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{S} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & 1 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

c) matrica impedancija grana \mathbf{Z}_b i vektor početnih uvjeta i nezavisnih izvora grana \mathbf{U}_{0b} : (1 bod)

Naponsko – strujne relacije grana:

$$\begin{aligned} \mathbf{U}_{b} &= \mathbf{Z}_{b} \cdot \mathbf{I}_{b} + \mathbf{U}_{0b}, \text{ odn. } \mathbf{I}_{b} &= \mathbf{Y}_{b} \cdot \mathbf{U}_{b} + \mathbf{I}_{0b} \\ U_{1} &= I_{1} \cdot R_{1} - U_{g}(s) \quad \Rightarrow \quad I_{1} = \frac{1}{R_{1}} \cdot U_{1} + \frac{U_{g}(s)}{R_{1}} \\ U_{2} &= I_{2} \cdot sL_{2} \qquad \Rightarrow \quad I_{2} = \frac{1}{sL_{2}} \cdot U_{2}, \text{ itd.} \\ U_{3} &= I_{3} \cdot \frac{1}{sC_{2}}, \quad U_{4} = I_{4} \cdot sL_{3}, \quad U_{5} = I_{5} \cdot sL_{1}, \quad U_{6} = I_{6} \cdot R_{2} \end{aligned}$$

Iz gornjeg sustava se mogu pročitati:

$$\mathbf{Z}_{b} = \begin{bmatrix} R_{1} & & & & & & \\ & sL_{2} & & & & & \\ & & \frac{1}{sC_{2}} & & 0 & & \\ & & & sL_{3} & & & \\ & 0 & & & sL_{1} & & \\ & & & & & R_{2} \end{bmatrix}, \quad \mathbf{U}_{0b} = \begin{bmatrix} -U_{g}(s) \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}.$$

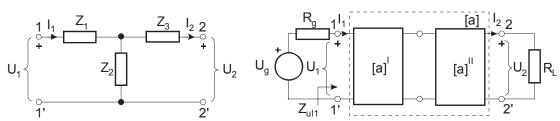
d) matrica admitancija grana \mathbf{Y}_b i vektor početnih uvjeta i nezavisnih strujnih izvora grana \mathbf{I}_{0b} : Jedan način je da se gornji sustav napiše tako da su s lijeve strane struje grana, a drugi način je da se invertira matrica $\mathbf{Y}_b = \mathbf{Z}_b^{-1}$. U slučaju dijagonalne matrice to je lako jer elementi na dijagonali inverzne matrice imaju recipročnu vrijednost elemenata originalne matrice. (1 bod)

$$\mathbf{Y}_{b} = \begin{bmatrix} \frac{1}{R_{1}} & & & & & & \\ & \frac{1}{sL_{2}} & & & & \\ & & sC_{2} & & 0 & \\ & & & \frac{1}{sL_{3}} & & \\ & 0 & & & \frac{1}{sL_{1}} & \\ & & & & \frac{1}{R_{2}} \end{bmatrix}, \mathbf{I}_{0b} = \begin{bmatrix} U_{g}(s)/R_{1} \\ 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

e) sustav jednadžbi petlji (matrice \mathbb{Z}_p i \mathbb{U}_{0p}): (1 bod)

$$\begin{aligned} \mathbf{Z}_{p} &= \mathbf{S} \cdot \mathbf{Z}_{b} \cdot \mathbf{S}^{T} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & 1 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} R_{1} & sL_{2} & & & & \\ & sL_{2} & & & & \\ & & sL_{3} & & & \\ & & & sL_{1} & & \\ & & & & sL_{1} & \\ & & & & & sL_{2} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 1 & -1 \\ 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = \\ & & \begin{bmatrix} R_{1} & sL_{2} & \frac{1}{sC_{2}} & 0 & sL_{1} & 0 \\ 1 & -1 & 1 & -1 \\ 1 & -1 \\ 0 & 1 \\ 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} R_{1} + sL_{2} + \frac{1}{sC_{2}} + sL_{1} & -sL_{2} - \frac{1}{sC_{2}} \\ -sL_{2} - \frac{1}{sC_{2}} & sL_{2} + \frac{1}{sC_{2}} + sL_{3} + R_{2} \end{bmatrix} \\ & \mathbf{U}_{0p} &= -\mathbf{S} \cdot \mathbf{U}_{0b} = -\begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & -1 & 1 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} U_{g}(s) \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \\ & 0 \\ & 0 \end{bmatrix} \\ & 0 \\ & 0 \\ & 0 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

3. Za T-četveropol prikazan lijevom slikom izračunati prijenosne a-parametre. a) Napisati parametre A, B, C i D pomoću Z_1 , Z_2 i Z_3 te uvrstiti slijedeće vrijednosti elemenata: $Z_1=sL_1=s$, $Z_2=R_2=1$, $Z_3=R_3=1$. b) Ako su dva ista četveropola iz prethodne točke spojena u kaskadu kao na desnoj slici, izračunati ukupne a-parametre kaskade uz uvrštene vrijednosti elemenata. c) Da li je ukupni četveropol (kaskada) recipročan, simetričan? Ako je izlazni prilaz (2–2') zaključen otporom R_L =1 pomoću a-parametara izračunati za kaskadu: d) ulaznu impedanciju $Z_{ul1}(s)=U_1(s)/I_1(s)$; e) ako je uz to na ulaz priključen generator ulaznog otpora R_g =1 izračunati prijenosnu funkciju napona kaskade $H(s)=U_2(s)/U_g(s)$.

Rješenje:

a) [a]-parametri: (1 bod)

$$U_{1} = A \cdot U_{2} + B \cdot I_{2}$$

$$I_{1} = C \cdot U_{2} + D \cdot I_{2}$$

$$I_{2} = 0 \qquad A = \frac{U_{1}}{U_{2}} \Big|_{I_{2}=0}; \quad C = \frac{I_{1}}{U_{2}} \Big|_{I_{2}=0}$$

$$U_{1} = I_{1}(Z_{1} + Z_{2})$$

$$(1) \quad U_{1} = I_{1}(Z_{1} + Z_{2})$$

$$(2) \quad U_{2} = I_{1}Z_{2}$$

$$U_{2} = 0$$

$$D = \frac{U_{1}}{I_{2}}\Big|_{U_{2}=0}$$

$$D = \frac{I_{1}}{I_{2}}\Big|_{U_{2}=0}$$

$$P.H.$$

$$U_{2} = 0$$

$$D = \frac{I_{1}}{I_{2}}\Big|_{U_{2}=0}$$

$$\overline{U_2 = 0}$$
 $B = \frac{U_1}{I_2}\Big|_{U_2 = 0}$; $D = \frac{I_1}{I_2}\Big|_{U_2 = 0}$

(1)
$$U_1 = I_1(Z_1 + Z_2) - I_2 Z_2$$

(2) $0 = -I_1 Z_2 + I_2(Z_2 + Z_3)$ $\Rightarrow I_1 = I_2 \frac{Z_2 + Z_3}{Z_2}$;

$$\begin{split} U_1 &= I_2 \frac{Z_2 + Z_3}{Z_2} \left(Z_1 + Z_2 \right) - I_2 Z_2 = I_2 \frac{(Z_2 + Z_3) \left(Z_1 + Z_2 \right) - Z_2^2}{Z_2} \\ \Rightarrow U_1 &= I_2 \frac{Z_1 Z_2 + Z_1 Z_3 + Z_2 Z_3}{Z_2} \\ \Rightarrow B &= \frac{U_1}{I_2} = \frac{Z_1 Z_2 + Z_1 Z_3 + Z_2 Z_3}{Z_2} = Z_1 + Z_3 + \frac{Z_1 Z_3}{Z_2}; \quad D &= \frac{I_1}{I_2} = \frac{Z_2 + Z_3}{Z_2} = 1 + \frac{Z_3}{Z_2}; \end{split}$$

$$[a] = \begin{bmatrix} A & B \\ C & D \end{bmatrix}; \quad [a] = \begin{bmatrix} 1 + \frac{Z_1}{Z_2} & Z_1 + Z_3 + \frac{Z_1 Z_3}{Z_2} \\ \frac{1}{Z_2} & 1 + \frac{Z_3}{Z_2} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 + s & 1 + 2s \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$$

(ovo su parametri jednog četveropola)

b) prijenosni a-parametri kaskade dva četveropola (1bod)

$$[a] = [a]^{I} \cdot [a]^{II} = \begin{bmatrix} 1+s & 1+2s \\ 1 & 2 \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} 1+s & 1+2s \\ 1 & 2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} (1+s)^{2}+1+2s & (1+s)(1+2s)+2(1+2s) \\ 1+s+2 & 1+2s+4 \end{bmatrix}$$
$$[a] = \begin{bmatrix} s^{2}+4s+2 & 2s^{2}+7s+3 \\ s+3 & 2s+5 \end{bmatrix}$$

(ovo su parametri dva četveropola spojena u kaskadu)

c) Da li je kaskada recipročna, simetrična? (1bod)

Za recipročnost vrijedi: $\Delta = AD - BC = 1$

$$\Delta = (s^2 + 4s + 2)(2s + 5) - (2s^2 + 7s + 3)(s + 3) =$$

$$= 2s^3 + 8s^2 + 4s + 5s^2 + 20s + 10 - (2s^3 + 7s^2 + 3s + 6s^2 + 21s + 9) = 1$$

⇒ Dobiveni čeveropol je recipročan.

Za simetričnost vrijedi: A=D \Rightarrow $s^2 + 4s + 2 \neq 5 + 2s$

⇒ Dobiveni četveropol nije simetričan

Konačno iz jednadžbi

$$U_{1} = A \cdot U_{2} + B \cdot I_{2}, \quad R_{L} = \frac{U_{2}}{I_{2}}, \quad U_{g} = I_{1}R_{g} + U_{1}$$

slijede:

d) Ulazna impedancija u četveropol: (1 bod)

$$Z_{ul1}(s) = \frac{U_1}{I_1} = \frac{AU_2 + BI_2}{CU_2 + DI_2} = \frac{A\frac{U_2}{I_2} + B}{C\frac{U_2}{I_2} + D} = \frac{AR_L + B}{CR_L + D}$$

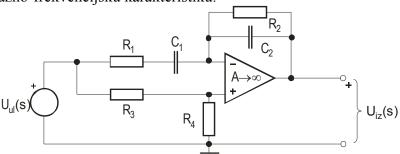
$$Z_{ul1}(s) = \frac{(s^2 + 4s + 2) \cdot 1 + (2s^2 + 7s + 3)}{(s+3) \cdot 1 + (2s+5)} = \frac{3s^2 + 11s + 5}{3s + 8}$$

e) Prijenosna funkcija napona: (1 bod)

$$U_g = I_1 R_g + U_1 = \left(C U_2 + D \frac{U_2}{R_L} \right) R_g + A U_2 + B \frac{U_2}{R_L} \implies H(s) = \frac{U_2}{U_g} = \frac{R_L}{A R_L + B + R_g (C R_L + D)}$$

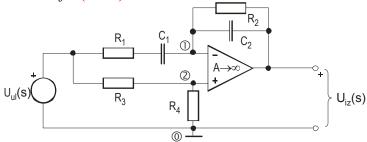
$$H(s) = \frac{1}{(s^2 + 4s + 2) \cdot 1 + 2s^2 + 7s + 3 + 1 \cdot [(s+3) \cdot 1 + 2s + 5]} = \frac{1}{3s^2 + 14s + 13}$$

4. Za električni filtar (široko-pojasnu) pojasnu branu prikazanu slikom zadane su vrijednosti elemenata $R_1=R_2=2k\Omega$, $C_1=C_2=100$ nF i $R_3=1k\Omega$. Izračunati: a) naponsku prijenosnu funkciju $T(s)=U_{iz}(s)/U_{ul}(s)$; b) otpor R_4 iz uvjeta za pojasnu branu, Q-faktor polova q_p , centralnu frekvenciju ω_0 te pojačanje u području propuštanja k; c) Kolika je širina pojasa gušenja B, te gornja i donja granična frekvencija ω_g i ω_d ? Izračunati i skicirati: d) amplitudno-frekvencijsku karakteristiku $|T(j\omega)|$ u dB; e) fazno-frekvencijsku karakteristiku.

Rješenje:

a) Naponska prijenosna funkcija: (1bod)

Naponske jednadžbe za čvorove (1) i (2) glase:

$$(1) \quad U_1(s) \left(\frac{1}{R_1 + 1/sC_1} + sC_2 + \frac{1}{R_2} \right) = \frac{U_{ul}(s)}{R_1 + 1/sC_1} + U_{iz}(s) \left(sC_2 + \frac{1}{R_2} \right)$$

$$\frac{(2) \quad U_2(s) \left(\frac{1}{R_3} + \frac{1}{R_4}\right) = \frac{U_{ul}(s)}{R_3} \implies U_2(s) = \frac{R_4}{R_3 + R_4} U_{ul}(s)}{\text{Zbog virtualnog kratkog spoja je } U_1(s) = U_2(s) \text{ pa vrijedi:}}$$

$$U_{ul}(s) \frac{R_4}{R_3 + R_4} \left(\frac{1}{R_1 + \frac{1}{sC_1}} + sC_2 + \frac{1}{R_2} \right) = \frac{U_{ul}(s)}{R_1 + \frac{1}{sC_1}} + U_{iz}(s) \left(sC_2 + \frac{1}{R_2} \right) / \left(R_1 + \frac{1}{sC_1} \right)$$

$$U_{ul}(s) \frac{R_4}{R_3 + R_4} \left[1 + \left(sC_2 + \frac{1}{R_2} \right) \left(R_1 + \frac{1}{sC_1} \right) \right] = U_{ul}(s) + U_{iz}(s) \left(sC_2 + \frac{1}{R_2} \right) \left(R_1 + \frac{1}{sC_1} \right)$$

Nakon kraćeg računanja dobivamo:

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{R_4}{R_3 + R_4} \cdot \frac{s^2 C_1 R_1 C_2 R_2 + s \left(C_1 R_1 + C_2 R_2 - \frac{R_3}{R_4} C_1 R_2\right) + 1}{s^2 C_1 R_1 C_2 R_2 + s \left(C_1 R_1 + C_2 R_2\right) + 1}$$

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{R_4}{R_3 + R_4} \cdot \frac{s^2 + s \frac{C_1 R_1 + C_2 R_2 - (R_3 / R_4) C_1 R_2}{C_1 R_1 C_2 R_2} + \frac{1}{C_1 R_1 C_2 R_2}}{s^2 + s \frac{C_1 R_1 + C_2 R_2}{C_1 R_1 C_2 R_2} + \frac{1}{C_1 R_1 C_2 R_2}}$$

b) Parametri prijenosne funkcije: q_p , ω_p i k: (1bod)

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = k \cdot \frac{s^2 + \omega_p^2}{s^2 + (\omega_p / q_p) \cdot s + \omega_p^2} \implies \omega_p = \frac{1}{\sqrt{C_1 R_1 C_2 R_2}}, \qquad k = \frac{R_4}{R_3 + R_4},$$

$$\frac{\omega_p}{q_p} = \frac{C_1 R_1 + C_2 R_2}{C_1 R_1 C_2 R_2} \implies q_p = \omega_p \cdot \frac{C_1 R_1 C_2 R_2}{C_1 R_1 + C_2 R_2} = \frac{\sqrt{C_1 R_1 C_2 R_2}}{C_1 R_1 + C_2 R_2}$$

Uvjet za pojasnu branu je da srednji član u brojniku koji množi s bude jednak nuli (slijedi R_4):

$$C_1R_1 + C_2R_2 - (R_3/R_4)C_1R_2 = 0 \implies C_1R_1 + C_2R_2 = (R_3/R_4)C_1R_2 \implies R_4 = R_3 \cdot \frac{C_1R_2}{C_1R_1 + C_2R_2}$$

Uz zadane vrijednosti: $C_1=C_2=C=100$ nF, $R_1=R_2=R=1500\Omega$ i $R_3=1$ k Ω slijedi:

$$\omega_p = \frac{1}{RC} = \frac{1}{100 \cdot 10^{-9} \cdot 2000} = 5 \cdot 10^3 \text{ rad/s}, \quad q_p = \frac{1}{2}, \quad R_4 = R_3 \cdot \frac{1}{2} = 500\Omega, \quad k = \frac{R_3 / 2}{R_3 + R_3 / 2} = \frac{1 / 2}{3 / 2} = \frac{1}{3}$$

$$T(s) = \frac{U_{iz}(s)}{U_{ul}(s)} = \frac{1}{3} \cdot \frac{s^2 + 2.5 \cdot 10^7}{s^2 + 10^4 \cdot s + 2.5 \cdot 10^7}$$

c) Širina pojasa gušenja B, te gornja i donja granična frekvencija ω_g i ω_d (koriste se isti izrazi kao za pojasno-propusni filtar): (1bod)

Širina pojasa gušenja
$$B = \frac{\omega_p}{q_p} = \frac{5 \cdot 10^3}{1/2} = 10^4 \text{ [rad/s]}$$

Gornja i donja granična frekvencija pojasa gušenja su:

$$\omega_{g,d} = \omega_p \sqrt{1 + \frac{1}{4q_p^2}} \pm \frac{\omega_p}{2q_p} = 5 \cdot 10^3 \sqrt{1 + \frac{1}{4 \cdot 0.25}} \pm \frac{5 \cdot 10^3}{1} = 5 \cdot 10^3 (\sqrt{2} \pm 1) \text{ [rad/s]}$$

 ω_{g} =12071 [rad/s], ω_{d} =2071 [rad/s], $B=\omega_{g}-\omega_{d}$ =12071-2017=10 000= 10⁴ [rad/s]

d) Amplitudno-frekvencijska karakteristika: (1bod)

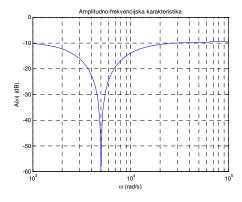
$$\Rightarrow T(j\omega) = \frac{N(j\omega)}{D(j\omega)} = \frac{1}{3} \cdot \frac{2.5 \cdot 10^7 - \omega^2}{-\omega^2 + 10^4 \cdot j\omega + 2.5 \cdot 10^7} \Rightarrow |T(j\omega)| = \frac{1}{3} \cdot \frac{|2.5 \cdot 10^7 - \omega^2|}{\sqrt{(2.5 \cdot 10^7 - \omega^2)^2 + (10^4 \cdot \omega)^2}}$$

$$\Rightarrow A(\omega)[dB] = 20 \log |T(j\omega)| = 20 \log \frac{1}{3} \cdot \frac{|2.5 \cdot 10^7 - \omega^2|}{\sqrt{(2.5 \cdot 10^7 - \omega^2)^2 + (10^4 \cdot \omega)^2}}$$

e) Fazno-frekvencijska karakteristika: (1bod)

$$\varphi(\omega) = \arctan \frac{\operatorname{Im}[T(j\omega)]}{\operatorname{Re}[T(j\omega)]} = \arctan \frac{\operatorname{Im}[N(j\omega)]}{\operatorname{Re}[N(j\omega)]} - \arctan \frac{\operatorname{Im}[D(j\omega)]}{\operatorname{Re}[D(j\omega)]} = \pi \cdot S(\omega - 5 \cdot 10^3) - \arctan \frac{10^4 \cdot \omega}{2.5 \cdot 10^7 - \omega^2}$$

Amplitudno-frekvencijska karakteristika Matlabu

u Fazno-frekvencijska karakteristika u Matlabu

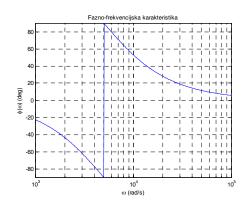
zadanu centralnu frekvenciju ω_0 =5·10³ rad/s, širina pojasa *B* ne može biti manja od 10⁴ rad/s, odn. normirana širina

pojasa (omjer) B/ω_0 ne može biti manja

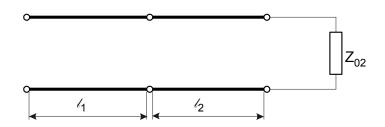
od 2. Zato se ovaj električni filtar zove širokopojasni jer se njime ne može

realizirati uži pojas gušenja B od navedenoga (i time mu je ograničeno

područje primjene).

5. Na ulazu linije bez gubitaka duljine $l_1=\lambda_1/2$, s primarnim parametrima $L_1=1\,\mathrm{mH/km}$ i C_1 =400nF/km, djeluje napon $u_1(0,t)$ =2 cos(10⁴t), a na izlaz je priključena linija bez gubitaka zadana sa L_2 =2,25 mH/km i C_2 =400 nF/km, koja je zaključena svojom karakterističnom impedancijom. Izračunati: a) valne impedancije obiju linija Z_{01} i Z_{02} ; b) faktor refleksije prve linije na spojnom mjestu; c) polazni i reflektirani val struje na spojnom mjestu; d) struju $i_{II}(0,t)$ na ulazu druge linije; e) vrijednost otpora R, kojeg treba spojiti paralelno ulazu druge linije, da bi prva linija bila prilagođena.

Rješenje:

a)
$$Z_{01} = \sqrt{L_1/C_1} = \sqrt{10^{-3}/4 \cdot 10^{-7}} = 50\Omega$$
 (1 bod)
 $Z_{02} = \sqrt{L_2/C_2} = \sqrt{2,25 \cdot 10^{-3}/4 \cdot 10^{-7}} = 75\Omega$

b)
$$\Gamma_2 = \frac{Z_{02} - Z_{01}}{Z_{02} + Z_{01}} = \frac{25}{125} = \frac{1}{5} = 0.2$$
 (1 bod)

Za
$$l=\lambda/2 \Rightarrow Z_{ul}=Z_2$$

$$Z_{ul} = Z_{02}$$

$$Z_{ul} = Z$$

$$= \frac{U(0) + Z_{01} \frac{U(0)}{Z_{ul}}}{2} e^{-j\pi} = \frac{U(0)}{2} \left(1 + \frac{50}{75} \right) e^{-j\pi} = -1.667 \text{V}$$

$$I_p(\lambda_1/2) = \frac{U_p(\lambda_1/2)}{Z_{01}} = \frac{-1,667}{50} \text{A} = -0,03333 \text{A}$$

$$i_p(l_1,t) = 0.03333(\cos 10^4 t - 180^\circ) = -0.03333(\cos 10^4 t)$$

$$U_r = \Gamma_2 \cdot U_p = \Gamma_2 \cdot A_1 e^{-j\beta_1 \frac{\lambda_1}{2}} = -0.2 \cdot 1.667 = -0.3333 \text{ V}$$

$$I_r = -\frac{U_r}{Z_{01}} = -\frac{\Gamma_2 \cdot U_p}{Z_{01}} = -\frac{\Gamma_2 \cdot A_1 e^{-j\beta_1 \frac{\lambda_1}{2}}}{Z_{01}} = -\frac{\Gamma_2 \cdot A_1 e^{-j\beta_1 \frac{\lambda_1}{2}}}{Z_{01}} = 0.006667A$$

$$i_r(l_1,t) = 0.03333 (\cos 10^4 t)$$
 (1 bod)

d)
$$i_{II}(0,t)=i_p(l_1,t)+i_r(l_1,t)=-0.026667(\cos 10^4 t)$$
 (1 bod)

e)
$$Z_{01} = \frac{Z_{02} \cdot R}{Z_{02} + R} \implies R = \frac{Z_{02} \cdot Z_{01}}{Z_{02} - Z_{01}} = 150\Omega$$
 (1 bod)